

16. januar 2019

Sagsnr.
2018-0219620

Dokumentnr.
2018-0219620-7

Sagsbehandler
Gitte Østergaard

Kerneopgave, mål, fokusområder, indsatser og greb i en ny biblioteksplan

Københavns Bibliotekers kerneopgave

Ifølge biblioteksloven er folkebibliotekernes formål at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andre egnede materialer til rådighed. I en tid, hvor udbuddet af informationskilder stiger markant, mener Københavns Biblioteker imidlertid, at bibliotekernes kerneopgave er mere end blot at stille materialer til rådighed.

Københavns Bibliotekers kerneopgave er at skabe ivrige læsere, kritiske kulturforbrugere og engagerede borgere.

Formuleringen omkring ivrige læsere afspejler bibliotekernes fokus på litteratur og læsning. Med kritiske kulturforbrugere menes kildekritiske og kvalitetsbevidste brugere, og engagerede borgere relaterer sig til bibliotekernes rolle som demokratifremmende.

Biblioteksplanens fokusområder

Bibliotekerne skal betjene flere borgere for færre midler. Dette kræver prioritering i form af til- og fravalg for at løse kerneopgaven. Derfor har bibliotekerne udvalgt en række fokusområder, som vil blive prioriteret særligt højt i de kommende år. De fire fokusområder er:

1. Det fysiske bibliotek
2. Det digitale bibliotek
3. Litteratur og læsning
4. Børn og unge

Med det fysiske bibliotek menes bibliotekernes placering, indretning og aktiviteter og er valgt som fokusområde, fordi det stigende antal borgere, de slidte fysiske rammer og den forholdsmæssigt lave tilfredshed med bibliotekerne som et rart og trygt sted, alle er indikationer på, at der bør arbejdes på en systematisk forbedring af de fysiske rammer på tværs af byen.

Det digitale bibliotek udgør samlingen af materialer og tjenester, som bibliotekerne stiller til rådighed for borgerne via internettet samt den digitale funktionalitet, kommunikation og markedsføring. Det digitale bibliotek udgør et af fokusområderne, fordi bibliotekerne nødvendigvis må tilpasse sig borgernes ændrede medievaner, og fordi digitaliseringen er et vigtigt redskab i ambitionen om at kunne betjene flere borgere.

Bibliotekssamarbejde

Krystalgade 15
1172 København K

EAN nummer
5798009780249

Litteratur og læsning som fokusområde omfatter materialer samt aktiviteter på og udenfor biblioteket, der har til hensigt at få borgerne til at læse mere. Fokusområdet er valgt, fordi litteratur og læsning er og bliver bibliotekernes kerneydelse, og fordi konkurrencen fra de sociale medier og netjenester kalder på en indsats, der skal være med til at vende en udvikling i retning af, at borgerne læser mindre.

Fokusområdet Børn og unge dækker både over indretning og materialer samt aktiviteter og opsøgende indsatser overfor børn og unge i samarbejde med blandt andet dagtilbud og skoler. Børn og unge udgør et fokusområde, fordi undersøgelser med al tydelighed viser, at jo tidligere man sætter ind med sprogstimulering og læsning, jo større effekt har det. Derudover viser nylige undersøgelser, at der er et fald i børn og unges læsehypighed, hvilket er en udvikling, som bibliotekerne gerne vil være med til at vende.

Biblioteksplanens mål

Ved at prioritere de ovenfor nævnte fokusområder, vil bibliotekerne med planen realisere følgende tilbud til borgerne:

1. Et frirum - et inspirerende og trygt mødested for både den enkelte københavnere og for fællesskabet
2. Et digitalt tilbud, som giver nem adgang til bibliotekernes materialer og bruges af mange københavnere
3. Litteratur af høj kvalitet og arrangementer, der øger københavnernes læselyst
4. Tilbud, der bidrager til kulturel dannelse hos alle københavnske børn og unge

Det første mål skal nås ved, at bibliotekerne i endnu højere grad end i dag skal være et opholdsrum og mødested frem for et lager af bøger. Her skal borgerne kunne fordybe sig, deltage eller selv tage initiativ til aktiviteter og arrangementer i lokalområdet, evt. i samarbejde med andre institutioner eller kulturhusene. Dette skal alt sammen ske i trygge rammer.

Det andet mål nås ved, at borgerne fremadrettet skal opleve et større udbud af digitale materialer og en større sammenhæng mellem de forskellige digitale tilbud. Derudover skal de digitale tilbud være mere brugervenlige og synlige, så de når ud til flere borgere.

Det tredje mål nås ved, at der skal købes flere materialer af den type, der ud fra en faglig vurdering anses for at være af høj kvalitet og efterspørges af mange borgere, og at den litteratur formidles på en brugervenlig måde i biblioteksrummet og digitalt. Derudover skal der skabes bedre læsekampagner og arrangementer knyttet til litteratur og læsning samt etableres flere læseklubber.

Det fjerde mål nås ved, at bibliotekerne skal have nogle bedre børnebiblioteker og biblioteker, der udgør et inspirerende mødested for unge. Derudover skal bibliotekerne satse på tidlig sprogstimulering samt tilbud til alle daginstitutioner. Endelig skal der arbejdes på at indgå flere skolesamarbejder.

Biblioteksplanens indsatser

Det er hensigten, at de ovenfor skitserede måder at realisere målene på, skal udmøntes i fem konkrete indsatser under hvert fokusområde.

Scenarierapporten, der skitserede tre scenarier for fremtidens biblioteker i form af Litterateket, Aktiviteket og Online-biblioteket, lagde vægt på nytænkning af det fysiske bibliotek samt et øget fokus på litteratur og digitalisering. Nogle af tankerne i rapporten afspejler sig i indsatserne.

Det fysiske bibliotek

1. *Profilbiblioteker og sammentænkning med kulturhusene:*

Biblioteker, der tilpasses borgernes ønsker og behov i lokalområdet og samarbejder med kulturhusene om borgerdrevne tiltag

2. *Samlokalisering med andre institutioner*

Samlokalisering med eks. skoler med henblik på synergieffekter og mulighed for renovering af bibliotekerne

3. *Nyindretning, der inspirerer, skaber rum for aktiviteter og tryghed*

Borgerne efterspørger et mødested, hvor de kan blive inspireret. Desuden kan et øget aktivitetsniveau bidrage til tryghed

4. *Flere brugerdrevne aktiviteter*

Et højere aktivitetsniveau på bibliotekerne ved inddragelse af borgerne, eks. vil de kunne overtage ansvaret for læseklubberne

5. *Nye betjeningsformer*

Målrettet betjening i biblioteksrummet, eks. af børnefamilier og gymnasieelever, samt opsøgende indsatser udenfor biblioteket

Det digitale bibliotek

1. *Brugervenlige og sammenhængende digitale tilbud*

Bibliotekernes tilbud præsenteres ofte for spredt og er ikke intuitive for alle borgere, hvilket kalder på en indsats, så de i højere grad formidles samlet

2. *Synliggørelse og formidling af de digitale tilbud*

Mange borgere kender ikke bibliotekernes digitale tilbud og skal i højere grad møde dem, når de befinder sig på det fysiske bibliotek

3. *Digitale tilbud til ikke-hyppige læsere*
E-bøger og lydbøger har et stort potentiale for at nå nye målgrupper, eks. på arbejdspladser
4. *Indkøb af flere digitale materialer*
En øget satsning på det digitale bibliotek kan medføre en regulering af begrænsningen på antallet af e- og lydbøger samt indkøb af flere engelsksprogede e-bøger
5. *Nationale digitale løsninger*
Scenarierapporten anbefalede, at det digitale bibliotek udvikles i samarbejde med andre kommuner, hvilket man eks. allerede gør med eReolen

Litteratur og læsning

1. *Brugerorienterede materialesamlinger*
Det lokale biblioteks materialesamling består i dag af en universalsamling. Der lægges op til en sammensætning, der i højere grad afspejler lokalområdet behov
2. *Flere eksemplarer af kvalitetstitler*
Københavns Biblioteker indkøber i dag et meget bredt udbud af børnebøger. Der lægges op til at købe færre titler, men flere eksemplarer af de gode børnebøger. Der vil derudover være et fokus på skøn- og faglitteratur
3. *Bedre læsekampagner og flere læseklubber*
Københavns Biblioteker vil øge opmærksomheden på litteratur og læsning ved at deltage i flere nationale læsekampagner og etablere flere læseklubber
4. *Fælles arrangementer knyttet til litteratur og læsning*
Københavns Biblioteker har i dag en bred arrangementsprofil. Der lægges op til et fokus på arrangementer, der fremmer litteratur og læsning
5. *Bedre litteraturformidling i biblioteksrummet og digitalt*
Der arbejdes på flere kuraterede bogudstillinger i biblioteksrummet og en målrettet digital formidling af litteratur, eks. gennem nyhedsbreve

Børn og unge

1. *Bedre fysiske børnebiblioteker*
Københavns børnebiblioteker er nedslidte. De bør derfor nyindrettes med plads til aktiviteter, flere børnebøger og en intuitiv opstilling af bøgerne

2. *Tidlig sprogstimulering samt tilbud til alle daginstitutioner*
Den tidlige indsats gør en stor forskel for børnene og motiverer til fremtidig læsning
3. *Biblioteket som inspirerende mødested for unge*
Ligesom de øvrige københavnere, benytter de unge bibliotekerne som mødested, en indsats kunne derfor være at indrette zoner for unge på udvalgte biblioteker
4. *Skolesamarbejder*
Københavns Biblioteker kan med fordel etablere betjeningsaftaler med skoler eller samarbejde med skolerne om et godt udvalg af frilæsningsbøger
5. *Godt digitalt bibliotekstilbud til børn og unge*
Børn og unge er i høj grad digitale og efterspørger et digitalt bibliotekstilbud

Sammentænkning af biblioteker og kulturhuse som indsats

En særlig vigtig indsats er sammentænkning af biblioteker og kulturhuse. Indsatsen foreslås beskrevet på følgende måde:

Folkebibliotekernes formål er blandt andet at fremme kulturel aktivitet. For at sikre de bedste kulturtilbud til Københavnerne, bør der anlægges et helhedsblik på kulturen i de enkelte bydele. Det kan ske ved, at bibliotekerne og kulturhusene i højere grad end i dag samarbejder om at imødekomme borgernes ønsker og behov i lokalområdet.

Rollefordelingen mellem bibliotekerne og kulturhusene bør afhænge af brugerbehovene. I nogle bydele vil det således give god mening, at bibliotekerne fokuserer på litteratur, læsning og dannelse som kerneydelse, mens man overlader flere af de øvrige kulturelle aktiviteter til kulturhusene. I andre bydele vil det give bedre mening, at bibliotekerne i højere grad fungerer som lokalområdets borgerstyrede mødested, der initierer og faciliterer kulturtilbud i tæt samarbejde med kulturhusene og borgerne.

Her kan bibliotekerne med fordel hente inspiration fra den måde, som kulturhusene arbejder med frivillighed og partnerskaber på samt benytte sig af en mere eksperimenterende tilgang, hvor man tester forskellige koncepter. På den måde kommer bibliotekarerne til at fungere som lokalområdets seismografer i form af en slags rådgivere, der er opsøgende, mærker stemninger og tendenser og rækker ud til borgerne, når de har behov for oplysning og kulturformidling.

Konsekvensen kan blive, at de fysiske biblioteker og kulturhusene i en bydel får en anderledes arbejdsdeling, hvor de enkelte huse får en tydeligere profil, og der etableres et øget tværgående samarbejde.

Biblioteksplanens greb

Foruden fokusområder og indsatser, opereres der med nogle overordnede greb, som mere er tilgange, metoder og måder at arbejde på. Grebene er:

1. Brugerbehov i centrum
2. Kvalitet frem for kvantitet
3. Strategiske partnerskaber

Grundet den øgede konkurrence om borgernes opmærksomhed, er det endnu vigtigere, at bibliotekernes tilbud er relevante for Københavnerne. Grebet ”Brugerbehov i centrum” dækker derfor over, at bibliotekerne fremadrettet vil have mere fokus på borgernes ønsker og behov. Det vil blandt andet ske ved at afdække og tage udgangspunkt i behovene i de enkelte lokalområder samt inddrage borgerne i udviklingen af bibliotekernes tilbud. Derudover vil bibliotekerne benytte sig af generelle brugerdata, adfærds- og servicedesign samt hente inspiration fra den markedsorienterede tilgang, hvor brugerne er i centrum. Et eksempel på en indsats, hvor grebet anvendes, er ”Brugerorienterede materialesamlinger”, hvor der lægges op til en sammensætning af samlingen, der i højere grad end i dag afspejler lokalområdet behov.

Grebet ”Kvalitet frem for kvantitet” betyder, at bibliotekerne generelt vil satse på færre, men mere gennemarbejdede, aktiviteter og tilbud, der henvender sig til en bredere kreds af borgere. Derudover satses der på faste koncepter, eller koncepter, som kan bruges på tværs af byen. Et eksempel på en indsats, hvor grebet anvendes er ”Fælles arrangementer knyttet til litteratur og læsning”, hvor der lægges op til et fokus på arrangementer, der fremmer litteratur og læsning, frem for den i dag forholdsvis brede arrangementsprofil.

Med ”Strategiske partnerskaber” menes, at vi i højere grad end i dag ønsker at samarbejde med andre forvaltninger, institutioner, foreninger og borgere om at skabe de bedste rammer og tilbud for borgerne. Et eksempel på en indsats, hvor grebet anvendes er ”Samlokalisering med andre institutioner”, hvor der bl.a. lægges op til, at bibliotekerne samlokaliseres og samarbejder med skolerne.